

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ————— 40 Lei.
Pe jumătate de an ————— 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Parohie ortodoxă română în Recaș.

— Introducerea pâr. Dr. Stefaș Pop. — Dăruiri. —

Fără alaiu și sgomot de reclamă se pornise aici jos, mai bine de un an de zile, organizarea și formarea filiei Recaș în parohie independentă, matră. Aceasta filie aparținuse parohiei' matre Izvin.

Inițierea unei parohii române în Recaș se impusese aici ca o arzătoare trebuință, nu numai pentru exigențele de ordin sufletesc, ale celor trei sute și jumătate suflete ortodoxe române, ci reclamată impetuos și de noua înfățișare a acestui centru de plasă.

Recașul, un orașel cu o populație covârșitor străină, făcea călătorului impresia, că este așezat afară de hotarele acestei țări.

Cu o puternică colonie ungurească, — pripășită în coasta de răsărit a lui, — acest orașel se pregătea, sub regimul unguresc, la un nefast rol în acest ținut, aproape în întregime românesc, iar în anii din urmă, nu eră un act românesc, o serbare oficioasă-națională, să nu ne roșească obrazul, în fața faptului, că acestea acte se îndeplineau în biserica rom. cat. sau rămâneau nefăcute. Și aceasta centrul unei plase românești!

Se'nțelege deci, că numai glasul sentimentului de datorință a strigat în conștiința noastră, când am pornit la inițierea acestei parohii. Dar deși am pus tot sufletul în slujba acestui vis dorit, cu toate acestea cauza dreaptă sporea greu în succes. Ba ce e mai mult, ajunsese la un punct de stagnare, ca să nu zic descurajare.

Spre bucuria noastră și norocul cauzei drepte, ajunse în vremea din urmă, aceasta importantă chestiune la cunoștința P. S. Sale Dlui Episcop, și gratie sfaturilor îndrumărilor și ostenețelor luminatului său sfetnic Dl. Dr. Gheorghe Ciuhandu, azi parohia română din Recaș sărbătorește introducerea celui dintâiu preot, la cel dintâiu altar românesc de azi, — și după o pauză de secolii primul, care leagă

continutatea cu viața românească, a vremilor bătrâne, de aici.

Cu zile și săptămâni se vestise aceasta. Nemții și ungurii comentau cu volubilitate acest lucru neobicinuit și stau nedumeriți când auziau că: „vine popă românesc la Recaș“.

Nedumerirea lor este spulberată, iar bucuria noastră întreagă.

Recașul este azi în plină sărbătoare!

Ziua ddtul 9/22 Iulie 923. este însemnată pentru românii din Recaș. Este ziua reînvierii lor!

Des de dimineață lumea românească de aici se prezintă într'o febrilă mișcare. Femei îngârbovite dela margine de sat, cu prinos de luminiță, tămâie, ștergere, iconițe; fete cu busuioc la brâu; feciori treziți la conștiința românească; bătrâni serioși, gânditori se îndreptau spre edificiul școlii de asil a statului, unde urma să se sfințească altarul românesc, instalat modest într'o sală din acel local.

Toată lumea aștepta pe „prota“.

După sosirea trenului de 9. dim., protopopul tractual Dr. Patrachie Țucra, — întâmpinat la gară de autoritățile locale și subsemnatul, — se îndreaptă cu un frumos șirag de trăsurile spre acel loc.

Ceremonialul sfințirii — la care a dat răspunsurile corul bisericii din Izvin, — pontificat de părintele protopop cu asistența pâr. Dr. Stefaș Pop și a subsemnatului, a făcut adâncă impresie nu numai asupra credincioșilor noștri ci și asupra oaspeților străini.

După serviciu protopopul Dr. P. Țucra a vorbit frumos poporului credincios relevând în mod nimerit asemănarea dintre laudabila pornire a Recășenilor cu cele dintâi comunități creștine.

În cadrul cuvântării s'a efectuat formală introducerea a pâr. Dr. Stefaș Pop.

Credincioșii au ascultat cu mare atențiune sfaturile părintești împărțite.

Cuvântul de răspuns al pâr. Dr. Stefaș Pop, foarte concentrat, plin de frumoase asemănări biblice, și cu o scurtă reprivire istorică a vieții românești din Recaș, a fost bro-

dat pe citatul din Paralipomena II. c. 7. v. 16. — „Și acum am ales și am sfințit casa aceasta, ca să fie numele meu într'însa până în veac și vor fi ochii mei și inima mea acolo în toate zilele“.

Atât avântul cât și cuprinsul instructiv ale acestor două vorbiri le îndreptățește să fie publicate în întregime.

La urmă am adresat și eu câteva cuvinte de mulțămintă și adio parohienilor și credincioșilor mei de până azi, liniștit în constiință, că conducerea lor sufletească ajunge în mâni bune, în ale unui bărbat, cu care am făcut cunoștință între rafturile bibliotecii lui, grele de cărți, scotocind neobosit urmele trecutului, căutând adevărul, luminându-se, din care lumină va revărsa și asupra viitorilor lui credincioși.

Caracteristic, pentru credincioșii din Receaș, este refrenul lor: „Dzeu și oamenii noștri învățați au dat nouă acestea“.

Stăpâniți de acest sentiment de evlavioasă satisfacție, sau înprăștiat fie care la vatra sa, iar oaspeții lor iubiți sau îndreptat spre Izvin, urmăriți de ochii lor smeriți și mulțămitori, ... și de alți ochi înegurați, tulburi, și pizmași.

Dacă a fost la târnosirea altarului românesc tot ce are Receașul bun, dl. *Denkl*, preotul romano-catolic, de aici a ținut să se afișeze prin strălucita Dsale absență, deși a fost invitat personal.

Ei de! Se putea ușor infecta de schismatici! Aceasta o știe Dlui bine, mai ales de când îi dau târcoale canonicii vlădiciei gr. cat. din Lugoj.

* * *

Pentru trebuințele parohiei de aici, am înaintat cereri și către Inaltele Ministere.

La acestea cereri — sprijinite călduros de superioritatea bisericească, — am primit ajutor în numerar suma de 5000, cici mii Lei dela On. Ministerul al Lucrărilor publice prin Dl. Ministru Dr. Aurel Cosma; iar dela Ministerul „Cultelor și Artelor“ o serie completă de icoane și cărți bisericești.

Primească Inalții Donatori, și sprijinitori al dreptelor cauze române, în numele comunei bisericești Receaș, — adânc simțita mea mulțămintă.

Suntem la început! În centrul plasei — unde se află o puternică parohie rom. cat. cu o pompoasă biserică — este de demnitatea noastră să ne prezentăm în fața lumii, cel puțin cu o capela bine aranjată. Mijloacele noastre sunt atât de modeste încât suntem

nevoiți a face un călduros apel la tot românul de bine și îndeosebi la On. comunități bis. ortodoxe, cu rugarea să sprijinească listele de colectă pornite de aici în acest scop. Și am rămânea foarte mulțămitori, dacă și până atunci ne-ar sosi ajutoare cât de modeste, fie și în natură ca: vase vestminte, obiecte liturgice sau cărți bisericești.

Eventualele încurgeri le vom chita în revista oficioasă: „Biserica și Școala“.

Izvin, la 9/22 Iulie 1923.

Pr. Melentie Șora.

Cuvântare.

la introducerea mea de preot în reactivata parohie ortodoxă română din târgul Receaș, în Duminica a VIII. după Rusalii; la 9/22 Iulie 1923, ținută în oratorul inaugurat cu același prilej.

În N. T. și F. și D. sf. Amin.

„Și acum am ales și am sfințit casa aceasta, ca să fie numele meu într'însa până în veac, și vor fi ochii mei și inima mea acolo, în toate zilele“.

(II. Paralipom VII. 16).

I.

De azi înainte, noi cu ai noștri și poate și urmășii noștri, Dumnezeu „sfântul știe- până“ când, ne vom aduna regulat între zidurile acestei case, ca să onorăm și să lăudăm, în iimba dulce a maicei noastre, după ceremonial orientat, pe preasfânta Treime, de o ființă și nedespărțită!

„Nu te teme turmă mică“, a găzdui întru aceasta modestă zidire, pe acela, care e mai prêsus de șapte ceruri și nu încapă în ceriul cerurilor! El care a dat cerul îngerilor, pământul oamenilor, adâncul peștilor și văzduhul paserilor și au rezervat sieși acest mic locșor, unde ochii lui pururea vor fi deschiși și urechile lui totdeauna „ascultătoare spre rugăciunea“ noastră. (II. Paralip. VII. 15).

Toată suflarea și toată făptura poate și trebuie să laude pe Domnul, în tot locul și în tot timpul. Cu toate astea, El a preferat, că cei zidiți după chipul și asemănarea Sa, să îi se închine „cu duhul și cu adevărul“, (Ioan IV. 23.) după un anumit tipic, în timp anumit și la loc anumit.

Noi creștinii români din orașelul Receaș, în Dumineci și sărbători la timpul îndătinat, vom preamări pe Dumnezeul părinților noștri, aici în locul acesta, prin: cântări și rugăciuni, prin cetiri evlavioase și prin fapte de milostenie; mulțămind cu umilință pentru darurile primite până aci și cerșând cu încredere pentru viitor binefaceri nouă!

Și cum n'am face-o noi făpturile cuvântătoare, când toate cele necuvântătoare se întrec întru a prea-

mări pe Ziditorul lor și al nostru. Lumea întreagă, văzută și nevăzută necontentit laudă pe Cel mare întru înțelepciune a făcut-o și întru dragoste o chivernisește; îi slujesc: grăunțele de nisip din fundul mării până la munții înalți cari fumegă miriadele de ierburi, flori și arbori, cari ca o haină îmbracă pământul; vitele mari cari rumegă, izvoarele și pârăele cari spumegă, legioanele de pești muți și surzi, sămânța aspră de muștar, carea crapă glia cea vărtoasă și cu timpul se preface în un urieș copac, sub acărui ramuri răcoroase, se odihnește călătorul oboșit; chedri meastoși ai Libanului și crinli podoaba luncilor, paserile ceriului, cari dau concerte în revărsatul zorilor, vulturii cari mândri de regalitatea lor se leagănă și scaldă în razele soarelui privind cu ochii lor săgetători drept în mijlocul focarului; șarpia cari pururea aleșuesc în călcâiul nostru, puii leilor cari răcnesc înfiorător, noptea prin deșerturile Africei, căutând pe cine se îmbuce!

II.

Mângăitoare și cuvioasă înprejurare ar fi pentru noi dreptmăritorii creștini români de azi din Recaș, ca să putem afla unde s'au închinat pe vremi aici înaintașii noștri. Aceasta este preste toată îndoială, că locuitorii cei mai vechi de aici au fost „români de viță veche”. Slavii și nemții au venit mult mai târziu, înlocuind pe băștinașii cari nu vreau să îmbrățișeze legea catolică, carea era legea regelui și legea statului ungar.

Chiar biserica catolică din piață, demolată acum vr'o 12 ani dovedește deplin, că închinătorii ei de odinioară erau dreptcredincioși creștini de răsărit, căci altarul acelei biserici era așezat spre răsărit.

Când a apus viața publică bisericească a străbunilor noștri din Recaș, nu putem ghici, precum nu putem descoperi nici numele venerabil al ultimului preot român dreptcredincios de aici, cu carele azi (prin ajutorul celui preainalt, prin vitejia dorobanțului nostru și prin jertfa și bunăvoința antantei) se leagă continuitatea preoțească cu persoana nevredniciei mele.

Din actele oficiale ale administrației regionale din Timișoară ne încredințăm, că în 1 jumătate a veacului al XVIII-lea în Recaș nu mai era biserică și preot de legea românească. Ba pe puțineii credincioșii noștri, cari scăpasere de catolizare și deci și de desnaționalizare a voit stăpânirea să-i mute de aici cu sâla pe satele unde erau români. Bieții de ei nu vreau să se ducă din vetrele părintești și să se despărtească de locul unde putrezesc oasele părinților lor. Se rugau cu ultima desperare, să nu fie duși din de Dumnezeu păzitul Recaș, căci aici n'are cine cultiva viile multe și foarte roditpare.

III.

Prima urmă de viață românească și bisericească în Recaș o avem de pe vremea regilor ungari: Carol Robert și a fiului său Ludovic cel mare. Stăpânii

Recașului erau trei frați români: Nicolae, Filip și Ioan, dușmani neînpăcați alui Carol Robert.

La anul Domnului 1359, voivodul Munteniei Alexandru Basarab, a chemat la arme pe ai săi, în contra regelui Ludovic, pentru că acesta cerea supunere și dădii dela Alexandru. Unii dintre boerii lui Alexandru nu voră să se resboească cu puternicul rege ungar. Intre ei era Carapat, Stănilă, Neagoe, Vlaicu și alții, din neamul Zărneștilor din Craiova. De groaza pedepsei exemplari ce îi aștepta, fugiră la Ludovic, carele între alte moșii le dăru și Săliștea Recașului cu lunca ei.

Negreșit că boerii acestia vor fi durat vr'o bisericească pe seama clăcașilor lor și le au dat și preot, așa după cum era pe atunci obiceiul vremii!

De când Recașul a slăbit și și-au pierdut independența sa ca parohie, puțineii noștri credincioși cari au mai fost pe vremi, totdeauna erau păstorii cu îngrijire mare de vecina comunitate bisericească din Izvini. Mai mult! Acestei matere i-a fost sortit, că azi să dea pe unul din preoții săi, ca preot local, nou refăcutei parohii a Recașului, în persoana nevredniciei mele, care nu de mult am trecut cum bine știți dela biserica unită la legea românească strămoșească.

M-am cugetatu-mă într'o vreme, dându-mi seamă: de vrâsta mea înaintată, de sănătatea mea șubredă și de multiplele greutăți ale începutului, să cer și eu ca odinioară Moisa „Doamne trimite pe altul”, dar totuși în cele din urmă mă supun chiemării mai înalte și pun azi pe cerbicea mea jugul și sarcina Domnului, carea cu ajutorul Lui și al vostru, poate totdeauna fi dulce și ușoară, mai ales când înpreunăm și îndreptăm aici în noul loc acesta, acum sfințit, rugăciunile noastre ca o tămâie înaintea lui; (ps. C^o XXXX 2) căci „înfricoșat este locul acesta. Nu e alta fără casa lui Dumnezeu și poarta ceriului”. (I. Moisa XXVIII. 17.)

„Astăzi s'a făcut mântuire casei aceste”. (Luc. XIX. 9.)

„Astăzi mântuirea a toată lumea s'a făcut, să cântăm . . . ne a dat nouă biruință și mare îndurare”. (Tropar vers IV.) Amin.

Dr. Ștefan Pop.

PROTOCOL

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza ort. română a Aradului ținute în sesiunea ordinară a anului 1923.

Ședința III.

S'a ținut la 29 Maiu (11 Iunie) 1923 la orele 4 p. m.

Președinte: Prea Sf. Sa Dl. Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notar: Dr. Ștefan Ciorgian.

Nr. 35. Se cetește protocolul ședinței I., și se verifică.

Nr. 36. Se cetește protocolul ședinței a doua și se verifică.

Nr. 37. În conformitate cu concluzul Nr. 14 al Sinodului eparhial din această sesiune.

Sinodul alege în comisiunea sinodală de control pe deputații: Fabriciu Manuilă, Dr. Cornel Iancu și Dr. Ioan Ursu.

Nr. 38. Urmează referada comisiunii petiționare prin raportorul Dr. Teodor Botiș asupra cererii credincioșilor ort. români din comuna bisericească Recaș pentru încuviințarea colectei în scopul zidirii unei biserici.

La propunerea comisiunii.

Cererea se încuviințează pe lângă socoată ulterioară publică.

Nr. 39. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii școlare. Raportorul Ascaniu Crișan cetește raportul general al Consistorului, ca senat școlar despre activitatea sa în anul 1922.

La propunerea comisiunii.

Sinodul în general îl ia la cunoștință și dispune tipărirea lui, ca adnex la protocol.

Nr. 40. Intrând în desbaterea specială a raportului general, comisiunea propune la punctul 11, ca Consistorul să dea o deosebită importanță instrucțiunii religioase a ucenicilor, stăruind, ca cărțile de rugăciuni să nu lipsească din mâna nici unui ucenic.

Deputatul Dr. Gheorghe Ciuhandu, pentru completarea propunerii comisiunii propune, ca sinodul să ordoneze sistenizarea câte unei catedre de religie pentru uceniții din Arad și Timișoara și să se exopereze salariul dela Stat.

Sinodul primește propunerea comisiunii cu completarea făcută de deputatul Dr. Gheorghe Ciuhandu și o ridică la valoare de concluz.

Nr. 41. Urmează referada comisiunii școlare asupra raportului special al Consistorului Nr. 1593/923 în chestia statificării și detașării învățătorilor confesionali, precum și asupra raportului special Nr. 1730/923 în chestia locuințelor și pământurilor învățătoresți.

Comisiunea e de părerea, că fiind aceste chestiuni în strânsa legăturii, să se discute aceste rapoarte deodată, deci propune, ca Măritul Congres național bisericesc, în înțelegere cu organele Statului, să soluționeze definitiv chestiunea școalelor confesionale, în chip mulțumitor pentru ambele părți, rămânând, ca deciziunile aduse în comun acord, să fie trecute prin corpurile legiuitoare și ridicate la valoare de lege, dat fiind, că numai pe calea aceasta și nu prin ordine sporadice și adeseori foarte laconice se poate ajunge la

încetarea conflictelor perpetue în care ajunge de prezent biserica cu statul pe această temă. Ear până atunci, atât statul cât și biserica să depună toate eforturile, ca să se respecte întocmai și de către ambele părți angajamentele luate de pe urma anchetei din Sibiu.

Deputatul Dr. Gheorghe Ciuhandu face contrapunere ca comisiunea școlară să vină cu propuneri separate asupra fiecărui raport al Consistorului așa precum sau prezentat actele la Sinod.

Punându-se la vot contra propunerea și întrunind majoritatea voturilor.

Sinodul o ridică la valoare de concluz, ca comisiunea să facă propunere separată la fiecare raport al Consistorului.

Nr. 42. În legătură cu raportul special al Consistorului Nr. 1435/923.

Sinodul întregește comisiunea școlară cu deputații Ioan Georgia și Dr. Ioan Doboșan.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe mâine, în 30 Maiu (12 Iunie) a. c. la orele 9 a. m. când se vor continua referadele comisiunilor, ședința se ridică la orele 7 p. m.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința IV. din 30 Maiu (12 Iunie) a. c.

Joan J. Papp

Episcop, președinte.

Dr. Ștefan Cioroian

notar.

Adunarea generală a învățătorilor din județul Arad.

Învățătorii, toți membrii ai Asociației corpului didactic din acest județ, s'au întrunit la 13/26 Iulie a. c. la sărbătoarea lor culturală, carea nu putea să desintereseze autoritatea noastră diecezană chemată ca să participe oficial la momentele importante din viața culturală împreună cu luptătorii noștri de odinioară.

Am fost surprinși, mai nainte de toate, de lipsa de însuflețire din rândurile învățătorilor cari în timpurile de sub scutul Bisericii noastre esplosiv manifestau sentimentele lor de avânt. Astăzi, scoate, în urma greutăților cu cari altcum ne luptăm toți, o depresiune sufletească s'a înstăpânit și grele griji au lăsat urme pe fețele senine odinioară.

Resentimente nu s'au încuibat în inimile noastre pe urma feliului cum învățătorii noștri s'au despărțit de noi, aruncându-se în brațele și nădăjduid în fiili oamenilor. Noi și de astădată am arătat un viu interes pentru silințele spre progres, reprezentanții Bisericii noastre efectiv au cooperat la o solemnitate mai avansată, până când factorii în cari și-au pus toate speranțele au ignorat privirile galeșe cari implorau împlinirea aspirațiilor. Cu o decepție mai mult în

inimile cari aveau încredere neșarmurită în aceia, cari nu puteau să-i înțeleagă.

Concepția noastră și felul nostru de gândire fidel a fost interpretat și exprimat de preotul *Iancu Ștefanuș* în cuvântarea sa rostită în numele despărțământului Arad, carea lăsăm să urmeze mai la vale.

Domnule Președinte! Onorată Adunare Generală!

Când corpul didactic al școalelor noastre primare, prin glasul autorizat al președintelui asociației sale, chemă la sărbătoarea sa pe reprezentanții Bisericii noastre dreptmăritoare, atunci în substanță a lăsat destul de transparent să se înțeleagă, că farmecul luptelor umăr la umăr n'a trecut, n'a dispărut încă și că indisolubile rămân legăturile seculare, ca o inexorabilă necesitate, între cele două instituții de primordială și capitală importanță, între Biserică și Școală.

Am primit invitația adresată mie ca prezidentului despărțământului protopopesc Arad al „Asociației Andrei Șaguna” și am venit în mijlocul D-Voastră să vă aduc salutul acestui despărțământ, să vă tâlmăcesc sentimentele clerului din acest despărțământ, care primul a reclamat colaborarea învățătorilor noștri pentru'n program de ordine și recunoștințe, în cadrele preocupărilor și îndeletnicirilor noastre sacerdotale.

Inspirat de afectuoase sentimente pentru corpul didactic, mai înainte cu doi ani din acest loc am recunoscut munca titanică a frățiilor noastre și v'am asemănat cu niște cicloni în plin lucru, cari scot uriașe schinte de sub nicovală. Pentru că convingerea mea este că faceți un asemănător lucru atunci, când din atâtea bizare elemente creați adevărate suflute omenești cari ca niște strălucitoare schinte vor lumina în viața noastră misterioasă.

Am rămas credincios acestor convingeri a-le mele și în propaganda pentru întărirea credinței, pentru progres cultural mai pronunțat, școala totdeauna am privit-o ca o reconfortabilă vecinătate a Bisericii noastre naționale și colaborarea acestor doi factori culturali am ținut-o de o necesitate sub imperiul căreia numai se pot face progrese. În acestea două instituții, pe acest teren redus se polarizau toate energiile fiilor neamului, scânteietoare și vibrante de pasiune străluceau luptele vrednicilor înaintemergători pentru lege și limbă, fermecătoare de frumsețe ne-a rămas aceasta icoană din viața învățătorilor noștri. N'am vrea, deși unii dintre D-Voastră de bunăvoie au renunțat la mariaj, n'am dori și n'am vrea aspectul și impresiile unei fericiri ignorate...

Onorată Adunare Generală!

Dar trei sunt pilastri, pe cari ca pe niște puternice coloane se poate răzima puterea unui stat: școala, biserica și armata.

Deschise filele istoriei, pagină de pagină tot mai mult ne convingem de frământările omenimei pentru înțelegerea misiunii sale pe acest pământ și din

acestea frământări a răsărit școala carea apropiă ființa omenească de rațiune.

Nu intră în intenția mea să descriu toate farele evolutive prin cari a trecut școala, ci iată să accentuezi că școala noastră au avut, fără puțință de discuție, un rol ponderator și regenerător în viața noastră națională. Mică la început, ca licuricii din nouiile de vară, totuș ea a lumină departe și modestul dascăl ca un adevărat propulsor de nobile curente, animat de sentimente din domeniul umanității, ca un apostol al vremilor de demult a pregătit înălțimea, atunci părută și crezută inabordabilă, — a școalei noastre de astăzi. Necunoscută pe acelea timpuri o ideologie a improcrației anti-clericale, acești fericiti antecesori au mers mână în mână cu preotul satelor noastre, canalizând viața poporului nostru la o salvatoare armonie.

Acestea rezultate palpabile, clădite pe temelia trecutului, deși n'au ajuns orizonturile aspirațiilor, totuș ne îndreptătesc a a evada — avem substanțiale motive a crede — că geniul acestui neam, ajuns la unitatea sa națională, va lumină culmile cătră asconsiunea dorită și așteptată.

Iată misiunea și rolul școalei în viața unui stat, privită de noi ca un sanctuar în care se nobilitează suflute și se făuresc caractere patriotice.

Biserica este școala celor mari. Aici se descopăr tainele vieții, aici se cultivă idealul pentru o viață superioară, aici se stabilesc dogmele moralei creștine, aici se apropie inimile de Dumnezeu părinților noștri, pentru nemărginitele daruri ce le-a revărsat asupra acestui neam în supremele ceasuri de suferință.

Precum în trecut voveozii țării, după lupte învingătoare, înălțăm sfinte locașuri credinței noastre, întocmai noi urmașii suntem datori, avem sfântă datorință să păstrăm aceasta moștenire, scumpă moștenire nouă, pentru că aceasta credință. aceasta Biserică a străjuit credincioasă la leagănul neamului nostru.

Eternă recunoștința providenței divine carea intactă ne-a păstrat-o!

Armata!

Nu vi-se furișează o lacrimă în ochi, de câte ori amintim acest simbol al forței noastre, nu va palpița, inimile mai repede de o legitimă mândrie, gândindu-vă la consfințirea epocii eroice, când aceasta armată singură a restabilit ordinea în centrul Europei? Nu vă gândiți la eroismul ei, pornit ca un vijelios și cutropitor, uragan, pentru recucerirea dreptei moșteniri fecundate de sângele strămoșilor noștri? Ah, clipe mărețe, voi neșterse rămâneți în inimile noastre, ca un izvor nesăcat de energii pentru fii noștri, ca acest neam să-și poată împlini mărețea sa misiune sortită de divinitate!

Școala, Biserica și Armata sunt comorile neprețuite pe cari se razimă puterea statului nostru național! Dumnezeu pe toate trei să le binecuvinteze!

Raportor.

O zi înălțătoare.

Dumineca din 19 Iulie a. c. a fost o zi înălțătoare pentru credincioșii comunei Sinte. Elevii școlii medii „Iosif Vulcan” din Arad sub conducerea profesorilor Nicolae Bîru și Iuliu Hălmăgean escurgând în numita comună au urmat săvîntelor Mt Hristos „Merg-eți și predicați evangelia la toată zidirea”. Și acești preoți în ziua amintită au căutat se învioreze sufletele credincioșilor prin activitatea lor extrașcolară satisfăcând chemării frumoase de păstori și profesori.

Iubiții oaspeți au descins la ospitala casă a Domnului secretar comunal Romul Mladin, care n'a cruțat jertfe și ostenele pentru ca oaspeții să se simtă bine și familiar în aceasta comună, iar elevii au fost găzduiți cu mare dragoste de fruntașii comunei.

A făcut o impresie profundă darul oferit sfintei biserici un frumos chivot pentru sf. altar lucrat de elevii școlii medii „Iosif Vulcan” sub conducerea părintelui profesor N. Bîru.

Sfânta liturgie a fost înălțătoare, credincioșii ambelor confesiuni ort. și gr. cat. s'au prezentat în număr frumos la sf. biserică ascultând cu toată evlavie Dumnezeiască liturgie la care a pontificat venerabilul preot emerit Dimitrie Mihuş asistat de părinții profesori Iuliu Hălmăgean din Arad și părintele Zenovie Brădean iar răspunsurile au fost date cu mult farmec și precizitate de corul școlii „Iosif Vulcan” din Arad sub măiastra conducere a părintelui profesor Nicolae Bîru.

La priceasnă părintele profesor Iuliu Hălmăgean a rostit o frumoasă predică, vorbind despre credința strămoșască plecând dela citatul „Osana bine ești cuvântat celce vine întru numele Domnului”.

La sfârșitul sf. liturgii a fost sfințit de cătră părinții liturgisitori sf. chivot.

Servească de pildă zelul părinților profesori și primească sincerile noastre mulțumiri iar Domnului secretar îi dorim prosperare și mulțumim pentru osteneala și jertfa depusă pentru reușita acestei serbări, mulțumim totodată și iubiților elevi pentru prinosul adus și pentru frumosul cor cu care ne-a fermecat.

Mulțumim și On. Dir. a școlii medii „Iosif Vulcan” pentru atențiunea de care ne-a învrednicit și lăudăm activitatea acestei școli care are în fruntea ei astfel de profesori zeloși.

Sinte la 29 Iulie 1923.

Un asistent.

Înștiințare.

În clasa I a școlii normale ort. române din Arad în anul școlar 1923—24 se primesc băieți, cari au terminat cel puțin cu succes bun 4 clase primare și nu au trecut de 14 ani.

În clasele II—V se primesc și absolvenții ai claselor I—IV de liceu ori de școală medie, având să facă examen de diferență.

Primirile de elevi se fac pe baza unui examen de admitere.

Cererile de primire se vor adresa până în 31 August la direcțiunea școlii normale ort. române din Arad și vor fi semnate, de către reprezentanții legali ai candidaților (părinți sau tutor) cu arătarea profesiunii și a locuinței lor.

La cerere se vor adnexa următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Act de naștere dela oficiul stării civile.
3. Certificatul școlar de pe ultima clasă.
4. Actul de vaccină. Candidații pentru burse, ce se vor cere dela stat, vor mai adnexa la rugare și următoarele acte:

1. Certificat dela primărie, prin care să se arate amănunțit dările ce le plătește reprezentantul legal al candidatului către stat, județ și comună, numărul copiilor și vârsta fiecăruia, precum și averea, pe care o poșede.

2. O declarație iscălită de reprezentantul legal în fața primăriei, în care se obligă la serviciu învățătoresc cel puțin atâția ani, cât au beneficiat bursa.

Cererile netimbrate ori defectuos ajustate se vor retrimite neresolvite.

Examenele de admitere se vor ținea în 3 și 4 Septembrie n. Candidații vor fi supuși unui examen medical și vocal, după care vor urmă probele scrise din limba română și aritmetică și în fine probele orale din limba română, aritmetică, istorie și geografie.

Elevii admiși prin examenul de admitere și cei din anul trecut se vor înmatricula plătind următoarele taxe:

Rata I., în suma de 700 Lei, din taxa de întreținere, de 2000 Lei, în internat, precum și taxa în alimente (100 klg. făină albă, 100 klg. cartofi, 5 klg. unsoare, 10 klg. fasole și 50 ouă.)

1. Taxa de înscriere 10 Lei,
2. Taxa la fondul de pensiuni 6 Lei,
3. Taxa pentru mijloace de înv. 10 Lei,
4. Pentru anuar 10 Lei,
5. Pentru fondul disponibil al școlii 2 Lei.
6. Pentru bibliotecă 5 Lei,
7. Pentru fondul de excursiuni 2 Lei,
8. Pentru fondul de ajutorare al elevilor 2 Lei,
9. Taxa de cerneală 3 Lei,
10. Taxă pentru mobilier 25 Lei, pentru medicamente 25 Lei. Total: 100 Lei.

Fără achitarea taxelor școlare și de întreținere în internat nimenea nu poate fi înscris și admis la masă.

Elevii admiși, la intrarea lor în școală vor aduce cu sine următoarele efecte: 4 cămăși, 4 ismene, 6 batiste, 4 părechi ciorapi ori 6 p. obiele, haine de pat

(saltea de paie, 2 ciarciafuri pentru schimb, țol ori plapomă, perină și o cuvertură de pat), 3 servete, 1 tăcăm (păhar, furculiță, cuțit, lingură, o ceașcă și 2 farfurii), 3 ștergare (prosoape), pieptene, săpun, perie de dinți, perie de haine și de ghețe, ață, ace, vestimintele și încălțăminte necesară și o violină. Pe lângă aceste fiecare elev să aibă un costum național (1 cămașă cu cosături naționale, pantaloni albi și un brâu tricolor). Efectele vor fi predate școlii pe lângă inventar. Pe albitur se va coase numele elevului. Fără albiturile prescrise nici un elev nu se primește în internat.

Examenle de corigență se vor ținea în 17 și 18 Septembrie n., înscrierile în 19 și 20, iar în 21 Septembrie va avea loc deschiderea anului școlar.

Lista manualelor, ce se vor folosi în anul școlar 1923—24 se află la Librăria diecezană.

Internatul diecezan ort. român de fete din Arad.

Aviz.

În internatul diecezan de fete se primesc elevele cari cercetează liceul român de fete din Arad.

Taxa de întreținere — ce se va satori ulterior — se va plăti la cassa consistorială din Arad în patru rate egale. Rata I. la înțrarea în internat, rata a II. la 1 Noembrie, rata a III. la 1 Februar, rata a IV. la 1 April 1923.

Fiecare elevă va avea să mai plătească la înțrarea în internat o taxă de înscriere 100 Lei, taxă de 75 Lei pentru medic și medicină, precum și o taxă anuală de 25 Lei pentru deteriorări.

Afară de acestea taxe, fiecare elevă este îndatorată să aducă în natură următoarele:

125 klg. făină de pâne, 30 klg. făină albă, 1 mm. cartofi, 12 klg. unsoare, 10 klg. fasole (linte sau mazăre), 100 ouă, 5 klg. zahăr și 5 klg. săpun pentru elevele cari își spală rufele în internat. Acestea le va pune la dispoziția direcțiunei fiecare elevă, $\frac{1}{2}$ la înțrarea în internat și $\frac{1}{2}$ la 1 Febr.

Părinții cari anunță înțrarea în internat a elevelor, au să anticipe 100 Lei direcțiunei internatului, care sumă să va computa în taxa de întreținere. Elevele cari înțră în internat în cursul anului școlar, vor avea să plătească taxa de întreținere pe întreg cvartalul în care înțră în internat; iar elevele cari din ori ce motive ar ieși din internat, vor avea să plătească taxa de întreținere pe întreg cvartalul în care ies din internat.

Fiecare elevă aduce cu sine: 1 covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapomă cu cearșafe albe

de pat, 1 acuperitoare albă pentru pat, 6 cămăși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi ciorapi, 4 rechite, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, 1 ștergar de bucătărie, care rămâne internatului, una față de masă, 1 ceașca și 2 farfurii, tăcămuri: cuțit, furculiță, lingură și linguriță, 2 păhare (unul pentru beut și altul pentru dinți, 4 cârpe pentru șters lighianul, 2 cârpe de praf, piepten rar și des, foarfeci, perie de cap și de dinți, de haine și ghețe, haine de port și un palton, juchetă de primăvară, 2 părechi de ghețe, 1 păreche pantofi de cașă, un parapleu și o cutie pentru pieptene etc.

Fiecare elevă va fi îndatorată să aibă uniformă (rochie, 2 șorțe negre cu mâneci, pălărie) după indicațiunile ce se vor da de cătră direcțiune.

Direcțiunea internatului ort. rom. de fete din Arad.

CONCURSE.

Nr. 1338/1923.

Pentru îndeplinirea provizorie a postului de *al II-lea referent* la senatul episcopesc dela Consistorul ort. român din Arad să escrie concurs.

Beneficiul împreunat cu acest post e: 1) Salar de bază lunar Lei 2200. 2) Indemnizație de chirie 20%, 25%, ori 30% dela salarul de bază, după cum alesul va fi singuratic, căsătorit ori cu familie; 3) Indemnizație de scumpete lunar 750 Lei; care beneficiu poate suferi schimbări — urcare ori reducere — după cum va fi stabilit din partea Ministerului Cultelor.

Îndeplinirea acestui post va fi provizoră până la sesiunea sinodală din anul 1924 când sinodul eparhial va îndeplini postul prin alegere.

Dela recurenți se cere terminarea studiilor liceale cu testimoniu de maturitate, cvalificație juridică ori preoțească cl. I.

Atestat de moralitate și despre serviciul de până aici.

Reflectanții la acest post au să-și înainteze petițiunile ajustate cu documentele necesare Consistorului ort. rom. din Arad până în 31 August 1923.

Arad, din șed cons. a senatului episcopesc ținută la 19 Iulie—1 August 1923.

Consistorul ort. rom. din Arad.

—□—

1—3

Nr. 803/1923.

Pentru îndeplinirea postului de *protocolist-archivar* la Consistorul ort. rom. din Arad prin această se scrie concurs.

Beneficiul împreunat cu acest post e:

1. Salar fundamental lunar 1050 Lei;

2. Indemnizație de chirie: 20%, 25%, ori 30%, dela salarul fundamental, după cum alesul va fi singuratic, căsătorit ori cu familie.

3. Indemnizație de scumpete lunar 750. care beneficiu poate suferi schimbări — urcare ori reducere — după cum va fi stabilit din partea Ministerului Cultelor în proporție cu salariile celorlalți funcționari.

Alesul va fi definitivat numai după un an de probă.

Dela recurenți se cere absolvarea liceului cu testimoniu de maturitate și testimoniu de calificare preotească. Atestat despre eventualul serviciu de până aici.

Reflectanții la acest post au să-și înainteze petițiunile ajustate cu documentele necesare Consistorului ort. rom. din Arad până la 31 August 1923.

Arad, din șed. consist. a Senatului eptropesc ținută la 19 Iulie — 1 August 1923.

Consistorul ort. rom. din Arad.

—□—

1-3

Nr. 2106/1923.

Pentru îndeplinirea postului de *contabil ajutător* la administrația, casei consistoriale ort. rom. din Arad prin aceasta se scrie concurs. Beneficiul împreună cu acest post e:

1. Salar fundamental lunar 1050 Lei;

2. Indemnizație de chirie 20%, 25% ori 30% dela salarul fundamental (după cum alesul va fi singuratic, căsătorit ori cu familie).

3. Indemnizație de scumpete lunar 750 Lei, care beneficiu poate suferi schimbări — urcare ori reducere — după cum va fi stabilit din partea Ministerului Cultelor în proporție cu salariile celorlalți funcționari.

Alesul va fi definitivat numai după un an de probă.

Dela recurenți se cere absolvarea școlii comerciale superioare și testimoniu de maturitate. Atestat despre eventualul serviciu de până acum.

Reflectanții la acest post au să-și înainteze petițiunile ajustate cu documentele necesare Consistorului ort. rom. din Arad până în 31 August 1923.

Arad, din șed. cons. a senatului eptropesc ținută la 15/28 Iulie 1923.

Consistorul ort. rom. din Arad.

—□—

1-3

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. II. din *Alioș*, protopopiatul Vinga, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariție în „Biserica și Școala“.

Beneficiul este următorul:

1. Una sesiune parohiale în estensiune de 30 jugh.

2. Un întravilan de 1 jugh.

3. Birul legal.

4. Stolele legale.

5. Întregirea dotației preotești dela stat.

6. Casa parohială fiind deteriorată, comitetul parohial a luat angajamentul de a o renova. Până atunci parohului ales i se va asigura locuință într'un despărțământ al școlii confesionale.

Alesul va predica totdeauna când îi va fi rândul în serviciu, se va îngriji de văruirea pe dinnăuntru a casei parohiale, va suporta dările după beneficiul din parohie, va avea să catihizeze la școlile din loc și va fi îndatorat a ceda până la 7/20 IV. 1924 jumătate din întreg beneficiul parohiei văduvei preotese Țucra.

Recursele adresate Comitetului parohial din Alioș, se vor înainta în termenul concursual oficiului protopopesc din Vinga. Iar reflectanții au să se prezinte în cutare Duminecă ori serbătoare în sf. biserică ort. română din Alioș spre a se face cunsocuți poporului.

Cei din altă dieceză vor cere Binecuvântarea P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre a putea recurge.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. P. Țucra*, protopop.

—□—

3-3

In atențiunea comunelor și satelor!

Nainte de a repara orologiul de turn, să vă adresați cu încredere la noi, unicii orologieri în Arad, care au atelier mehanic aranjat cu uneltele necesare pentru **repararea orloagelor de turn**, având o lungă praxă pe acest teren. Firma noastră sustă dela anul 1887. Pentru lucrările făcute luăm cea mare garanție. Muncă exactă și specială.

Cu stimă

Francisc Ascher & Comp

orologieri și mehanici.

Arad, Str. Eminescu No. 30.

8-10

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**